

Sosu-underviser: "Faciliterende undervisning udvikler eleverne bedre"

Af: Dorthe Kirkgaard Nielsen

De sidste tre år har undervisere på Sosu H – tidligere Sopus – kunnet efteruddanne sig som "faciliterende underviser". Kim Østergaard Petersen er vild med rollen som facilitator - eleverne både lærer mere, husker bedre og bliver bedre i stand til at reflektere.

Eleverne på det nystartede hovedforløbshold til social- og sundhedsassistent på Sosu H i København nedfælder og diskuterer gode og dårlige gruppesamarbejder – så de på den måde får en bredere gruppeforståelse Foto: Dorthe Kirkgaard Nielsen

"Hvordan får vi den mest dysfunktionelle gruppe med dårligt samarbejde, uhensigtsmæssig kommunikation og mangelfuld eller slet ingen faglig udvikling?"

Sådan lyder første spørgsmål i dagens brainstorming-øvelse på det nystartede hovedforløbshold til social- og sundhedsassistent på Sosu H i København.

Sosu-underviser Kim Østergaard Petersen styrer slagets gang i rollen som facilitator, får delt eleverne ud i grupper på fem-seks i hver, og så går opgaven om samarbejde ellers i gang. Først med negativ brainstorming.

"Når nogen ikke er forberedt", "kommer for sent", "optrapper konflikter", "bagtaler" og "dårlig kommunikation" lyder nogle af forslagene til de stikord og sætninger, eleverne skal skrive ned på papir om dårligt samarbejde.

Kim Østergaard Petersen går rundt mellem grupperne. Stiller spørgsmål og skubber lidt på.

"I skal bare gå linen ud og ikke lade jer begrænse. Lige nu skal I ikke være løsningsorienterede. I skal trække på jeres egne dårlige erfaringer i forhold til samarbejde, og I skal kun se problemer".

"Hvad mener I med dårlig kommunikation. Det er vigtigt at gøre det mere specifikt og beskrive, hvad dårlig kommunikation er. Er det korslagte arme? Vrissen ad hinanden? Hvad er det?", lyder det blandt andet fra Kim Østergaard Petersen.

Brainstorming fører til samarbejdsaftale

Efter formiddagspausen skal eleverne nu i gang med den positive brainstorming. Her er oplægget: "Hvordan får vi den bedst fungerende gruppe med godt samarbejde, god kommunikation og masser af faglig udvikling?"

Med udgangspunkt i de negative udsagn laver eleverne et andet papir med positive udsagn om det gode samarbejde. De brainstormer, diskuterer og bliver inspireret af de andre grupper, og inden middagspausen skal hver gruppe så lave en samarbejdsaftale om rammerne for gruppens samarbejde, som eleverne i hver gruppe skriver under på.

"Samarbejdsaftalen er meget konkret og handler blandt andet om vidensdeling, planlægning og forventninger, og den kan tages frem, hvis nogle af grupperne på et tidspunkt får udfordringer med deres samarbejde og hiver en af os undervisere ind. Så kan vi stille spørgsmål til eleverne ud fra samarbejdsaftalen, og eleverne får på den her måde et langt større ansvar for deres fælles samarbejde", fortæller Kim Østergaard Petersen.

Den faciliterende underviser

Den negative-positive samarbejdsøvelse er en af mange procesøvelser, som Kim Østergaard Petersen bruger i rollen som faciliterende underviser. Siden slutningen af 2017 har undervisere på det tidligere Sopus - nu en del af Sosu H - nemlig kunnet komme på efteruddannelse i diplommodulet "Den faciliterende underviser".

Et modul, der blev skabt i et samarbejde mellem Sopus, University College Lillebælt og konsulentfirmaet Go'Proces - efter ønske fra undervisere og uddannelseschefen på Sopus.

Kim Østergaard Petersen var med på første hold, og siden har yderligere fem hold været afsted, og det er tanken, at flere skal afsted.

"Her på Sosu H vil vi meget gerne arbejde faciliterende, fordi faciliterende undervisning passer godt til vores læringsmiljøer med store værksteder med mange elever på hvert hold. Så facilitatoruddannelsen er både understøttende og eksemplarisk i forhold til den måde, vi gerne vil have undervisning her på stedet", forklarer Kim Østergaard Petersen.

Helt ny måde at undervise på

Han selv er meget begejstret for at indtage rollen som facilitator, der faciliterer procesøvelser - i stedet for den mere traditionelle lærerrolle som ekspert.

"Rollen som facilitator er en helt ny måde at undervise på, hvor du aktiverer eleverne langt mere, stiller de rigtige spørgsmål, sørger for de rigtige materialer, er nysgerrig på deres processer og hjælper på vej. Som facilitator skal du til gengæld passe på ikke at indtage ekspertrollen - du må aldrig agere som en, der har svaret".

Ifølge Kim Østergaard Petersen tager den faciliterende undervisning udgangspunkt i, at alle mennesker er unikke, og der arbejdes langt mere ud fra den enkelte elevs forudsætninger.

"Ved faciliterende undervisning hjælper du eleverne trinvis til at bygge deres viden op, og ja med faciliterende undervisning kan man som underviser stadig ramme ved siden af i forhold til elevernes niveau, men det er nemmere at opdage, hvis eleverne ikke forstår det, fordi de selv skal være så aktive i øvelserne".

Giver meget mere mening

Han kom til sosu-skolen i København for 10 år siden, og før det arbejdede han 10 år på henholdsvis Slagteriskolen og Hotel- og Restaurantskolen, hvor der var mindre hold og nærmest udelukkende tavleundervisning.

"Jeg vil aldrig tilbage til et sted, hvor man primært underviser via tavleundervisning. Det giver så meget mere mening at arbejde med mine elever på den her måde, fordi faciliterende undervisning i langt højere grad tager udgangspunkt i elevernes egne forudsætninger og dermed også udvikler dem mere".

"Man skal også huske på, at når man fx står som folkeskolelærer i en 3.- klasse, så er alle elever på samme alder og har et rimeligt fælles erfaringsgrundlag. Her kan vi som undervisere stå med et hold elever, hvor aldersspændet er fra 20 til 55 år, så forudsætninger og erfaringsgrundlag kan være milevidt fra hinanden. Derfor giver faciliterende undervisning også endnu mere mening her", mener Kim Østergaard Petersen.

Bruger også traditionel tavleundervisning

Kim Østergaard Petersen underviser i naturfag og faget sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering, og så vejleder han bredt inden for mange andre fagområder på uddannelsen. I fagene må han indimellem stadig ty til tavleundervisning og agere ekspert. Selv vurderer han, at han laver "fagfaglig ekspertundervisning og fagvejledning" en tredjedel af tiden. Resten af tiden arbejder han i rollen som faciliterende underviser med procesundervisning og procesvejledning.

Procesøvelserne er talrige, men den negative-positive brainstorming som i formiddagens undervisning kan bruges til mange ting. Som dagens øvelse omkring samarbejde, men også i forhold til elevernes forståelse af sygdomme og den tilknyttede pleje og omsorg. Hvordan kan der ydes dårligst mulig omsorg og pleje for en diabetespatient, så sygdommen forværres, og patienten får

dårlig livskvalitet? Hvordan kan der ydes bedst mulig pleje og omsorg for en diabetespatient, så gener ved sygdommen mindskes, og patienten opnår bedre livskvalitet?

"Via øvelsen bruger eleverne de negative udsagn til at grave dybere og finde frem til de gode løsninger", forklarer Kim Østergaard Petersen.

Om uddannelsen

Uddannelsesmodulet Den faciliterende underviser er udviklet i et samarbejde med det tidligere Sopus, University College Lillebælt og konsulentfirmaet Go'Proces.

Undervisningsforløbet er bygget op omkring didaktisk teori og praksistræning i faciliteringsteknikker og har fokus på:

- Rollen som facilitator
- Pædagogisk og didaktisk tilrettelæggelse af undervisning
- Feedback til elever og kollegaer
- Relationskompetence og ungegruppen

Uddannelsesmodulet tager omkring 10 undervisningsdage fordelt over fire-fem måneder plus afsluttende opgave og eksamen.

Modulet udløser 10 ETCS-point og kan tages som valgmodul på Den Erhvervspædagogiske Diplomuddannelse eller som en særskilt efteruddannelsesmodul.

Ekspertkarrusel med elevernes egne ord

En anden øvelse han ofte bruger er "Ekspertkarrusel", når der for eksempel arbejdes med fagstof i naturfag. Et kapitel om næringsstoffer kan deles op, så én gruppe arbejder med fedt, en anden med protein, en med alkohol, en med mineraler osv. Hver gruppe læser så om deres eget emne, laver en planche med stikord om lige præcis deres emne.

Derefter laves nye grupper med en repræsentant fra hver af de oprindelige grupper - og så forklarer de enkelte "eksperter" om deres egen planche, indtil man er kommet alle emner igennem.

"Igen er min rolle at facilitere øvelser, være nysgerrig og sikre, at eleverne får det hele med, men formidlingen og forståelsen bliver langt bedre for de enkelte elever, fordi det er deres egne ord og deres egen forståelse, de tager i brug", forklarer Kim Østergaard Petersen.

Fra skepsis til større motivation

Han er da heller ikke et sekund i tvivl om, at den faciliterende undervisning gør, at eleverne både lærer mere, husker bedre og bliver bedre til både at reflektere og anvende det tillærte.

"Samtidig øger den faciliterende undervisning elevernes kommunikation, dialog, relationskompetencer, og den skærper deres evner i sprog og formidling - alt sammen noget de skal bruge ude på arbejdspladserne bagefter".

Så selvom eleverne oftest er skeptiske i starten - skal man bare gå i gang, mener han.

"Som underviser møder du ofte modstand fra eleverne i forhold til faciliterende undervisning, fordi de er vant til en mere traditionel tavleundervisning. Så de bliver bragt ud af deres komfortzone, og vi stiller store krav til deres aktive deltagelse, men når de først finder ud af, at de lærer mere og husker bedre, bliver de ofte langt mere motiverede".